

Vergaderjaar 2022–2023

35 920

Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met onder andere de uitbreiding van het bestuurlijk handhavingsinstrumentarium (Wet uitbreiding bestuurlijk instrumentarium onderwijs)

I

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP¹

Vastgesteld: 12 mei 2023

De nadere memorie van antwoord en de recent ontvangen voorlichting van de Afdeling advisering van de Raad van State hebben de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

1. Inleiding

De leden van de **CDA**-fractie hebben kennisgenomen van de meest recente stukken betreffende het wetsvoorstel. Zij hebben een aantal aanvullende vragen.

De leden van de **D66**-fractie hebben eveneens kennisgenomen van de meest recente stukken betreffende het wetsvoorstel. Zij hebben nog een vraag.

De leden van de fracties van de **ChristenUnie** en de **SGP** wensen na kennisneming van de meest recente stukken betreffende het wetsvoorstel gezamenlijk nog twee vragen aan de regering te stellen.

2. Voorlichting van de Afdeling advisering van de Raad van State

De leden van de **CDA**-fractie hebben kennisgenomen van de voorlichting van de Afdeling advisering van de Raad van State van 19 april 2023.² Hierin wordt enkele malen verwezen naar de Commissie maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef in het hoger onderwijs. In de regeling voor

¹ Samenstelling:

Essers (CDA), Ganzevoort (GL), Van Strien (PVV), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Pijlman (D66) (*ondervoorzitter*), Schalk (SGP), Klip-Martin (VVD), De Bruijn-Wezeman (VVD), Baay-Timmerman (50PLUS), Beukering (Fractie-Nanninga). A.J.M. van Kesteren (PVV), De Blécourt-Wouterse (VVD), Vos (PvdA), Van den Berg (VVD), Dessing (FVD), Doornhof (CDA), Veldhoen (GL), Krijnen (GL), Van der Voort (D66), De Vries (Fractie-Otten), Nanninga (Fractie-Nanninga), Raven (OSF) Verkerk (CU) (*voorzitter*), Prast (PvdD) en Fiers (PvdA).

² Kamerstukken I 2022/23, 35 920, H.

deze commissie wordt immers ook de term «flagrant» gebruikt. Voor de leden van de CDA-fractie is niet helder waarom de Afdeling hierbij niet meldt dat deze regeling in relatie tot de «burgerschapsbepaling» in het hoger onderwijs onwettig is. Dat meldde zij eerder wel, in het advies bij het wetsvoorstel.³ De genoemde ministeriële regeling is aan artikel 6.11 WHW verbonden. In de regeling wordt aangegeven dat de commissie de Minister in voorkomende gevallen adviseert of een uiting «flagrant in strijd is met de kernwaarden van de democratische rechtsstaat.» De Afdeling gaf in haar eerdere advies aan dat dit criterium niet is terug te voeren op een wettelijke grondslag, en aldus in strijd is met het legaliteitsbeginsel en met de vrijheid van godsdienst en meningsuiting. De leden van de CDA-fractie vragen een reactie en nadere motivering van de regering. Volgt de regering de redenering van de Afdeling?

Voorts hebben de leden van de CDA-fractie een vraag met betrekking tot hetgeen wordt opgemerkt in de voorlichting, waar de Afdeling stelt dat de aanwijzing in geval van open normen «alleen bij uitzonderlijke, (zeer) ernstige normschendingen, die bij het strafrecht in de buurt komen, passend is.»⁴ Verder stelt de Afdeling: «In feite gaat het hier om strafwaardige gedragingen, waarbij de onderwijsvrijheid (...) niet aan de orde is.»⁵ Hoe ziet de regering het bovenstaande in relatie tot de karakterisering van de aanwijzing door de Afdeling elders in de voorlichting: «een dergelijke spoedaanwijzing is te kenmerken als een ordemaatregel, met een preventief en herstel-karakter»?⁶

Deze leden vragen zich af of de Afdeling in geval van toepassing bij open normen de (spoed)aanwijzing zo afbakt dat deze alleen in zeer uitzonderlijke gevallen juridisch inzetbaar is. Het gaat dan om gevallen die zich op de rand van of zelfs in het strafrecht bevinden. Deze leden vragen de regering of het in dat geval wel passend is dit instrument te karakteriseren als een herstelsanctie, wat de Afdeling impliciet wel lijkt te doen. Kan de regering aangeven of de sanctie in dat geval een punitief karakter heeft en daarmee ook een andersoortige rechtsbescherming op de «ontvanger» van toepassing zou moeten zijn (overeenkomstig de bestuurlijke boete, cf. artikel 6 EVRM)?

De Eerste Kamer vroeg voorlichting aan de Afdeling advisering van de Raad van State over het gebruik van twee termen in het voorliggende wetsvoorstel, zo memoreren de leden van de **D66**-fractie. Met zijn brief van 19 april jl. heeft de Vice-President van de Raad van State die voorlichting aangeboden. De leden van de D66-fractie willen graag weten hoe de regering op de voorlichting reageert en of zij meent dat de voorlichting de uitvoering van het wetsvoorstel, zoals eerder door de leden van de D66-fractie gevraagd, zal beïnvloeden.

De leden van de fracties van de **ChristenUnie** en de **SGP** brengen in herinnering dat de Eerste Kamer naar aanleiding van wijzigingen in het wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk instrumentarium onderwijs voorlichting heeft gevraagd aan de Afdeling advisering van de Raad van State, met name over twee termen die in het wetsvoorstel een belangrijke rol vervullen. De Afdeling heeft de Eerste Kamer de gevraagde voorlichting doen toekomen op 19 april 2023. Naar aanleiding van deze voorlichting hebben de leden van de genoemde fracties nog een tweetal vragen:

³ Kamerstukken I 2021/22, 35 920, nr. 4, p. 16.

⁴ Kamerstukken I 2022/23, 35 920, H, p. 3.

⁵ Kamerstukken I 2022/23, 35 920, H, p. 5.

⁶ Kamerstukken I 2022/23, 35 920, H, p. 2.

1. Kan de regering instemmen met de interpretatie van de Afdeling, zoals toegelicht in de voorlichting en samengevat in het resumé, of ziet de regering ruimte voor andere interpretaties?
2. Indien de regering instemt met de interpretatie van de Afdeling, wat voegt deze wet dan toe aan het instrumentarium dat nu al beschikbaar is?

De leden van de fracties van CDA, GroenLinks, PvdA, SP en PvdD sluiten zich bij vraag 1. aan.

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ziet met belangstelling uit naar de nota naar aanleiding van het verslag. Onder voorbehoud van ontvangst van deze nota **uiterlijk vrijdag 26 mei 2023, 12:00 uur**, acht de commissie het wetsvoorstel gereed voor plenaire behandeling op dinsdag 30 mei aanstaande.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Verkerk

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Dragstra